

BENYOVSZKY ÁGNES

A POZSONYI MESÉK SOROZAT

A Pozsonyi Kifli Polgári Társulást 2010-ben alapította néhány Pozsonyban élő magyar nemzetiségű értelmiségi. A társulás elsődleges célja Pozsony történelmi és kulturális értékeinek ápolása és népszerűsítése magyar és szlovák nyelvű városnéző séták, kiadványok, előadások által. A civil kezdeményezés háromnyelvű internetes honlapot üzemeltet, ahol régi pozsonyi (fény)képeket, a város történelmével kapcsolatos írásokat tárnak az olvasók elé. Rendezvényeiken a pozsonyiak mellett szép számmal képviseltetik magukat a vidéki, sőt magyarországi érdeklődők is.

A Pozsonyi Kifli Polgári Társulás 2013-ben indította útjára a *Pozsonyi mesék* sorozatot, amelynek eddig kilenc kötete jelent meg magyar és szlovák nyelven egyaránt. A Szlovákiában mindeddig egyedülálló kezdeményezés nem csak a pozsonyiak vagy a várost ismerők számára lehet érdekes,

hiszen a könyvek közismert, sőt világhírű, és nem nyelvhez, helyhez szigorúan kötött alkotókról íródtak.

Az eddig napvilágot látott könyvek névadói és egyben főszereplői – Kemelen Farkas feltaláló, Lechner Ödön építész, Bartók Béla zeneszerző, Széchenyi István, a „Hídember“ és Batka János levéltáros, Martinengo Nándor vívómester, Fadrusz János szobrász, Rómer Flóris polihisztor – mindannyian éltek és/vagy alkottak Pozsonyban. A kötetek nem klasszikus értelemben vett meséket tartalmaznak, hanem élvezetes stílusban, mesélve mutatják be választott főszereplőjük életét vagy annak Pozsonyhoz kapcsolódó mozzanatait. Kakukktojásnak is mondható a sárga villamosról szóló rész, és az a könyv, amely Pozsony zsidó meséit dolgozza fel, hiszen – az eredeti szándéktól némileg eltérve – nem személy a főszereplő. A „mesélve ismeretterjesztő“ sorozat elsősor-

ban a 10 év felettiek számára íródott, íródik. Az egyes kötetekben használt betűméret változó. A hazai szerzők és grafikusok által jegyzett könyvek többsége nagybetűs, szellős, a gyermekek számára könnyen olvasható munka, sok ötletes és mutatós illusztrációval, amelyek szépen segítik, kiegészítik a szöveget. A könyvek elsődleges célja az ismeretterjesztés, Pozsony és a választott személyiség közös múltjának, kapcsolódási pontjainak bemutatása. A szerzők változatos műfajokkal, a nyelvi humor eszközeivel igyekeznek közvetíteni a történelmi tényeket, ügyelve arra, hogy a információ ne nyomja agyon a szöveget.

A Pozsonyi mesék egyes darabjait a szerzők a hivatalos könyvbemutatókon túl író-olvasó találkozók által viszik közelebb az olvasókhoz, nemcsak a pozsonyi iskolákat, hanem a vidéki oktatási intézményeket is járva.

A sorozat eddig megjelent kötetei a következők:

Bolemant Éva: *Kempelen*. Pozsonyi Kifli Polgári Társulás, 2013. Illusztrátor: Matrka Simon

Garajszki Margit: *Bartók*. Pozsonyi Kifli Polgári Társulás, 2013. Illusztrátor: Matrka Simon

B. Mánya Ágnes: *Lechner*. Pozsonyi Kifli Polgári Társulás, 2014. Illusztrátor: Matrka Simon

Veres István: *Széchenyi*. Pozsonyi Kifli Polgári Társulás, 2016. Illusztrátor: Farkas Júlia

Kacsinecz Krisztián: *Batka, a pozsonyi muzsikamester*. Pozsonyi Kifli Polgári Társulás, 2017. Illusztrátor: Gyenes Gábor

Iveta Maronek: *Martinengo*. Pozsonyi Kifli Polgári Társulás, 2017. Illusztrátor: Iveta Malá

Vlado Schwarz: *Mesélő sárga villamos*. Pozsonyi Kifli Polgári Társulás, 2017. Illusztrátor: Michal Kováčik

Viera Kamenická: *Pozsonyi zsidó mesék*. Pozsonyi Kifli Polgári Társulás, 2018. Illusztrátor: Viera Kamenická

Forgács Péter: *Fadrusz*. Pozsonyi Kifli Polgári Társulás, 2019. Illusztrátor: Szabó Réka

Szalay Zoltán: *Rómer Flóris, a mesék megmentője*. Pozsonyi Kifli Polgári Társulás, 2019. Illusztrátor: Lukács Zsolt

A híres-neves „pozsonyiakról“ szóló köteteket Jitka Rožňová fordította szlovákra, a *Mesélő sárga villamos* történetével foglalkozó könyvet Forgács Ildikó, a zsidó meséket pedig Csanda Gábor magyarra. A fordítót a közelmúltban díjazta az Irodalmi Alap (Literárny fond) (web 1). A *Martinengo* nem jelent meg magyarul, a *Fadrusz* és a *Rómer* pedig szlovákul.

A könyvek könyvesbolti és internetes forgalomba is kerülnek, ezáltal a határon túlra, így Magyarországra is könnyen eljutnak, de kaphatók a Pozsonyi Kifli Polgári Társulás rendezvényein is. Világrajövetelüket, terjesztésüket Bolemant Éva, a társulás elnöke kíséri figyelemmel, aki rendelkezésemre bocsátotta az archívumukban összegyűjtött könyvismertetőket, kritikákat, ill. – a csupán kézirat formájában hozzáférhető – könyvbemutatókon elhangzott méltatásokat.

Bár a sorozat fogadtatása az olvasók körében sikeresnek mondható, hiszen folyamatos az érdeklődés a könyvek

íránt, a szakma részéről – magyar nyelven – méltatlanul kevés írásos reakció jelent meg. Ezért sincs módomban részletesen bemutatni a sorozat recepcióját, csak szemezgetni tudok, a könyvek megjelenésének sorrendjében.

A *Kempelen* magyarul nem kapott komolyabb médiafigyelmet.

A *Bartók* c. mesekönyvből kétszemélyes színdarab készült a könyv írója, Garajszki Margit és Júlia Urdová hegedűművész közreműködésével. A darabot, amelyet Silvester Lavrik rendezett, Szlovákia-szerte nagy sikerrel játsszák magyarul és szlovákul egyaránt.

A *Lechner* c. kötetet így méltatta prof. Ing arch. Jana Pohaničová, PhD. a pozsonyi bemutató: „Lebilincselő és jól eltalált formában mutatja be főként a gyermekolvasónak azt az embert, akinek élete és munkássága érdekesen kapcsolódik Pozsony építészetének történetéhez is (...) A cselekményt, melyben felvonul előttünk e magyar szecessziós vezéregyéniség életének minden lényeges mozzanata, a megszemélyesítés eszköze által azok a kellékek mesélik el, amelyek Lechner mestert egész élete során végigkísérték – egy házipapka, egy asztal, egy vázlatfüzet és más kiállított tárgyak. Így szinte észrevétlenül, ugyanakkor humorosan, és a tényszerű adatok bármilyen sérülése nélkül tud meg az olvasó részleteket a mester művészi kifejezőmódjáról, a számára oly kedves szecesszióról, és azon igyekezetéről, hogy megteremtse a magyar nemzeti stílust. Érdekes eseményekkel és a korabeli építészet más egyéniségeivel való találkozásokkal teli alkotói útját a mester legjelentősebb építményeinek válogatott történetei színesítik“ (Pohaničová, 2014: kézirat).

A *Lechner* c. könyvet Petres Csizmadia Gabriella ajánlotta az iskolába készülő és a kisiskolások figyelmébe a Kabóca folyóirat 2019. márciusi számában (Petres Csizmadia, 2019: 8–9).

A *Batka, a pozsonyi muzsikamester* c. könyvvel kapcsolatban az Új Szó Kultúra rovatának vezetője, Lakatos Krisztina így ír: „A Pozsonyi mesék korábbi darabjaiban visszatérő megoldás volt, hogy a mesébe írt életrajz szereplői gyerekként szerepeltek, ő (a szerző, Kacsinecz Krisztián – B. Á. megjegyz.) azonban nem tudta gyerekként elképzelni ezt a cilinderes úriembert. Így, ismét csak a fantáziájára – illetve mintaként a család ébéré

– támaszkodva, egy kutyával toldotta meg a történetet... A grafikus (Gyenes Gábor – B. Á. megjegyz.) a bemutatón kiemelte: inspiráló, kárpótló részletek találta a szövegben, amelyek vizuálisan továbbgondolhatók voltak, továbbá az is élvezetessé tette a munkát, hogy a történet egyszerre tartalmazott kosztümös és mai elemeket, néhol steampunkos, néhol karikatúrisztikus utalásokat.“ (Lakatos, web 2) A pozsonyi bemutató a könyvet – talán nem véletlen – egy pedagógus, a Félben tanító Maccsica Emőke méltatta.

A *Széchenyi* c. könyvet, amelyet a szerző a benne szereplő ajánlás szerint a gyerekeinek „és a világ összes gyerekének korra, nemre és felekezeti hovatartozásra való tekintet nélkül” szán, Juhász László ismertette a pozsonyi könyvbemutató: „A Pozsonyi Mesék sorozat ugyan elsősorban a gyerekeknek készül, azonban szülei, tanárai is szórakoztató, ismeretterjesztő irodalmat kapnak kézbe – méghozzá nem avított, lexikonos-monográfiás stílusban, hanem igencsak élvezhető, mai nyelvezetben... Az ilyen és ehhez hasonló, az akkori jövőbe, vagyis a mába szóló és mutató kiszólások, kikacsintások a humor üdítő eszközévé válnak Veres István billentyűzetén. Hivatkozik az internetre, szól a plázáról, a roxorvasról, a térerőről, a Terror Házáról, a szelfikről, az Instagramról, és megírja, hogy akkoriban „az angolok még nem találták fel a futballt, és televíziók sem voltak, vagy ha voltak is, csak fából.” (Juhász, 2016, kézirat)

Lubica Kepštová író, szerkesztő, műfordító, irodalomkritikus ugyancsak a bemutatón így fogalmazott a *Széchenyiről*: „A kötet kapcsán tisztelegnünk kell a szerző, Veres István, a fordító, Jitka Rožňová és nem utolsósorban az illusztrátor, Farkas Júlia előtt, akinek a munkája együtt lélegzik a szöveggel. A gyerekekrajzok bájos imaginatív naivizmusára, tiszta kitöltő színekre és pontos kontúrookra, a fekete tollrajzok merész metaforájára épülő illusztrációk ötletes stilizálással, képi hiperbolával és leleményes csalafintaságokkal ellenpontoszzák a szöveget, pajkosan incselkedve az olvasóval.” (Kepštová, 2016, kézirat)

Veres István író, publicista *Széchenyi* c. könyvéért az Irodalmi Alap Madách-nívódíját vehette át.

A *Fadrusz* c. kötet szerzője, Forgács Péter szakított a sorozat eddigi ha-

gyománnyal, hiszen „... műve központi alakjává nem a címszereplőt tette, hanem egy „kortárs”, pozsonyi kissrácot. Danit egy erdélyi családi kirándulás alkalmával annyira lenyűgözi Mátvás király lovas szobra Kolozsváron (a pozsonyi születésű Fadrusz János szobrászművész alkotása –Benyovszky Á. megjegyzi.), hogy hazatérve Pozsonyba lázas nyomozásba kezd a város e jeles születése után. Barátjával, Karimmal kerékpár-
ra ülnek, és nyakukba veszik a várost, hogy felkutassák a százhatvan éve született művész életének legfontosabb állomásait, illetve azt, ami ezekből megmaradt” – ismerteti a könyv koncepcióját Kacsinecz Krisztián, majd hozzáteszi: a Fadrusz-dosszié mai nyelvezettel a „csetelő nemzedék” szlengjéből is bőven merítve igyekszik megszólítani a reménybeli olvasókat (web 3).

Szalay Zoltán *Rómer Flóris, a mesék megmentője* címet viselő Pozsonyi meséjében „...minden benne van, ami a gyerekekhez közel tud vinni egy különös papot, szerzetest, egy nagyon aktív tudóst: dínók, mesék, álmok, kalandok és hősiesség – állapítja meg a könyv méltatója, Csécs Teréz (web 4).

Mint az a fentiekből kitűnik, a Pozsonyi Kifli Polgári Társulás *Pozsonyi*

mesék sorozatának kötetei egyre sokasodnak elsősorban az olvasók kedvező fogadtatásának hatására. Csatlakoznak ezzel az ismeretterjesztő könyvek új generációjához, amelyet Magyarországon pl. a történelemtanári diplomával rendelkező Nyulász Péter könyvei – elsősorban a *BerGer Szímat Szolgálat* kötetek – képviselnek. A kezdő olvasók számára is ajánlható, valós helyszíneken játszódó detektív-sorozat egyben „helyismereti útikönyv” is, szereplői ráadásul a kilenc magyar kutyafajtát jelenítik meg. Az útikönyvek között is találunk már olyat, amelyek gyerekek számára íródtak, ilyen Tittel Kinga *Mesélő Budapestje*, vagy Bartos Erika *Brúnó Budapesten* sorozata. A *Pozsonyi mesék* kötetei mindezt együtt „tudják”: a mesék pozitív értelemben vett kulisszáit maga a város, Pozsony adja.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Bolemant Éva: *Kempelen*. Pozsonyi Kifli Polgári Társulás 2013. Illusztrátor: Matrká Simon
- B. Mánya Ágnes: *Lechner*. Pozsonyi Kifli Polgári Társulás 2014. Illusztrátor: Matrká Simon
- Forgács Péter: *Fadrusz*. Pozsonyi Kifli Polgári Társulás 2019. Illusztrátor: Szabó Réka
- Garajszki Margit: *Bartók*. Pozsonyi Kifli Polgári Társulás 2013. Illusztrátor: Matrká Simon

- Juhász, László. 2016. (kézirat) Könyvbemutató Pozsonyban. 2016. 11. 28.
- Kacsinecz Krisztián: *Batka, a pozsonyi muzsikamester*. Pozsonyi Kifli Polgári Társulás 2017. Illusztrátor: Gyenes Gábor
- Kamenická, Viera: *Pozsonyi zsidó mesék*. Pozsonyi Kifli Polgári Társulás 2018. Illusztrátor: Viera Kamenická
- Kepštová, Lubica. 2016. (kézirat) Könyvbemutató Pozsonyban. 2016. 11. 28.
- Maronek, Iveta: *Martinengo*. Pozsonyi Kifli Polgári Társulás 2017. Illusztrátor: Iveta Malá
- Petres Csizmadia, Gabriella. 2019. *Feladatok a Lechner című meséhez*. In *Kabóca*. ISSN 1338-2519, 2019, 8. évf., 7. szám, 8-9.
- Pohaničová, Jana. 2014. (kézirat) Könyvbemutató Pozsonyban. 2014. 11. 28.
- Schwarz, Vlado: *Mesélő sárga villamos*. Pozsonyi Kifli Polgári Társulás 2017. Illusztrátor: Michal Kováčik
- Szalay Zoltán: *Rómer Flóris, a mesék megmentője*. Pozsonyi Kifli Polgári Társulás 2019. Illusztrátor: Lukács Zsolt
- Veres István: *Széchenyi*. Pozsonyi Kifli Polgári Társulás 2016. Illusztrátor: Farkas Júlia
- web 1 – Kultúra. 2019. Átadták a Madách-díjat. In *Új Szó*. 2019. 6. 19. <https://ujso.com/kultura/atadtak-a-madach-dijat> (Leöltés dátuma: 2019. 6. 21.)
- web 2 – Lakatos, Krisztina. 2017. *Batka mesék ebbel*. In *Új Szó*. 2017. 11. 22. <https://ujso.com/kultura/batka-mesek-ebbel> (Leöltés dátuma: 2019. 5. 7.)
- Web 3 = <https://pozsonyikifli.sk/uj-pozsonyi-mese-forgacs-peter-fadrusz-dosszie/>
- Web 4 = <https://pozsonyikifli.sk/szalay-zoltan-romer-floris-a-mesek-megmentoje-illusztracio-lukacs-zsolt/>

